

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

Unitat responsable: 290 - ETSAV - Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès
Unitat que imparteix: 740 - UOT - Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori
Curs: 2017
Titulació: GRAU EN ESTUDIS D'ARQUITECTURA (Pla 2014). (Unitat docent Obligatòria)
Crèdits ECTS: 5 Idiomes docència: Català, Castellà

Professorat

Responsable: CARLOS JUAN LLOP TORNE

Altres: Primer quadrimestre:
CARLOS JUAN LLOP TORNE - 1
CATALINA SALVÀ MATAS - 1

Segon quadrimestre:
CARLOS JUAN LLOP TORNE - 1
CATALINA SALVÀ MATAS - 1

Horari d'atenció

Horari: Dimarts de 10:30 a 11:50

Capacitats prèvies

Coneixements bàsics de la disciplina urbanística, el planejament urbanístic i territorial, i dels instruments legals i de gestió; coneixement bàsic de les estructures urbanes i territorials.
Disposició a la comprensió de les escales urbanístiques i territorials, a l'anàlisi i a la formulació d'avaluacions i al plantejament de lògiques projectuals.

Requisits

Haver seguit els cursos precedents del programa d'Urbanística de l'ETSAV o similars en les altres escoles de procedència dels estudiants.

Competències de la titulació a les quals contribueix l'assignatura

Específiques:

- EP1G. Aptitud per suprimir barreres arquitectòniques (T).
- EP3G. Aptitud per catalogar el patrimoni edificat i urbà i planificar la seva protecció (T).
- EP11G. Capacitat per redactar projectes d'obra civil (T).
- EP12G. Capacitat per a dissenyar i executar traçats urbans i projectes d'urbanització, jardineria i paisatge (T).
- EP14G. Capacitat per a elaborar estudis mediambientals, paisatgístics i de correcció d'impactes ambientals (T).
- EP19G. Coneixement adequat de l'ecologia, la sostenibilitat i els principis de conservació de recursos energètics i

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

mediambientals.

EP20G. Coneixement adequat de les tradicions arquitectòniques, urbanístiques i paisatgístiques de la cultura occidental, així com dels seus fonaments tècnics, climàtics, econòmics, socials i ideològics.

EP22G. Coneixement adequat de la relació entre els patrons culturals i les responsabilitats socials de l'arquitecte.

EP24G. Coneixement adequat de la sociologia, teoria, economia i història urbanes

EP25G. Coneixement adequat dels fonaments metodològics del planejament urbà i l'ordenació territorial i metropolitana.

EP26G. Coneixement de la reglamentació civil, administrativa, urbanística, de l'edificació i de la indústria relativa a l'acompliment professional.

EP29G. Coneixement dels mecanismes de redacció i gestió dels plans urbanístics a qualsevol escala.

Genèriques:

CE1. Aptitud para crear proyectos arquitectónicos que satisfagan a la vez las exigencias estéticas y técnicas

CE4. conocimiento adecuado del urbanismo, la planificación y las técnicas aplicadas en el proceso de planificación.

Metodologies docents

El curs es desenvoluparà en forma de Seminari, a partir de sessions de presentació teòrica sobre temes clau en el projecte de ciutat contemporània i sessions en forma de Seminari sobre la proposta d'exercici.

Es distribuirà entre els estudiants un llistat de tòpics o àmbits de projecte a analitzar. Els encarregats de cada tema presentaran, en les sessions corresponents, el tema desenvolupat i lliuraran al final de la seva intervenció un dossier de l'exposició.

L'avaluació del curs es realitzarà en base a l'assistència presencial i seguiment col·laboratiu a totes les sessions, en base a la presentació del treball i als dossiers elaborats per cada alumne o grup d'alumnes (màxim tres).

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Respecte a coneixements a saber:

Conceptes de la projectació urbana i territorial.

Estratègies territorials per a abordar els temes rellevants de l'ordenació del territori i el projecte de ciutat contemporània:

La comprensió i anàlisi de l'ús del territori i el sistema de ciutats resultant.

La mobilitat i les xarxes infraestructurals.

La preservació dels valors territorials, el mediambient i la protecció del patrimoni.

El projecte de la vivenda, com a eix central, en els diversos contextos urbans.

L'ordenació del territori a partir dels sistemes d'espais lliures territorials.

La construcció dels espais d'articulació i equilibri.

Estructura territorial basada en els sistemes urbans organitzats per les infraestructures de connexió.

La gestió dels projectes.

Respecte a habilitats:

Interpretar les formes contemporànies dels sistemes territorials metropolitans.

Saber plantejar lògiques projectuals per a la seva transformació.

Comprensió de les formes del projecte i les escales diverses.

Establiment d'una base disciplinar d'integració de les propostes de projecte amb els escenaris i instruments de gestió pertinents per portar-les a la pràctica.

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

Respecte a competències:

Capacitat d'anàlisi a l'escala urbana i territorial.

Capacitat de síntesi per la definició dels problemes i les oportunitats dels sistemes urbans i territorials contemporànies.

Capacitat per plantejar plans i projectes en el context del treball en el món local.

Hores totals de dedicació de l'estudiantat

Dedicació total: 125h	Hores grup gran:	27h 30m	22.00%
	Hores grup mitjà:	27h 30m	22.00%
	Hores grup petit:	0h	0.00%
	Hores activitats dirigides:	0h	0.00%
	Hores aprenentatge autònom:	70h	56.00%

Continguts

Temari	Dedicació: 55h Grup gran/Teoria: 27h 30m Grup mitjà/Pràctiques: 27h 30m
<p>Descripció: Projectes de Ciutat en la ciutat - mosaic- territorial Els llocs i els temes emergents de projecte a la Barcelona metropolitana SITUACIONS TERRITORIALS- LÒGIQUES PROJECTUALS</p> <p>Activitats vinculades: Sortides de treball de camp i visites a Institucions Participació en projectes de recerca Internacional</p> <p>Objectius específics: Introduir a l'estudiant al projecte de ciutat sobre la base de temes i tòpics urbanístics contemporanis rellevants mitjançant una indagació dels diversos tipus de projectes urbans i territorials que constitueixen l'ideari per un projecte de ciutat i la intervenció a escala territorial, utilitzant com a cas d'estudi referencial a la metròpoli de Barcelona.</p> <p>Index orientatiu de sessions teòriques:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El procés d'urbanització mundial i els territoris al segle XXI. 2. La Ciutat Mosaic Territorial com a forma d'interpretació i projecte de la ciutat contemporània. 3. La formació de la Regió Metropolitana de Barcelona i el Pla Territorial Metropolità. 4. Articulations i la requalificació de llocs i barris amb valor afegit. 5. Acupuntura urbana i operacions de vertebració urbana i territorial. 6. Urbanisme Ecològic. 7. Les malles metropolitanes (1) Ecològic- paisatgístiques. 8. Les malles metropolitanes (2). Sistemes viaris i de mobilitat. 	

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

Sistema de qualificació

Assistència al curs i participació en els debats 20%

Presentació dels treballs, 60%

Exposició i debat-seminari sobre el treball, 20%

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

Bibliografia

Bàsica:

Font Arellano, Antonio; Llop, Carles; Vilanova i Claret, Josep Maria. La Construcció del territori metropolità : morfogènesi de la regió urbana de Barcelona. Barcelona: Area Metropolitana de Barcelona. Mancomunitat de Municipis, 1999. ISBN 8493008052.

Solà-Morales, Manuel de, 1939-2012. "La segunda historia del proyecto urbano". UR : urbanismo revista. 1987, núm. 5, p. 21-27.

Portas, Nuno. "El surgimiento del proyecto urbano". Perspectivas urbanas [en línia]. 2003, núm. 3 Disponible a: <<http://upcommons.upc.edu/revistes/handle/2099/555>>.

Gabellini, P. "Qualità dello sviluppo della città e del territorio". XXIV Congresso Città e regioni metropolitane in Europa: strategie, politiche e strumenti per il governo della complessità. Milano: INU, 2003.

Llop, Carles. "TimeLine, Formas de ciudad en los siglos XX". La explosión de la ciudad. Barcelona: Ministerio de Vivienda; Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, 2007. p. 348-353.

Llop, Carles; Calvo, Adrià; Marincioni, Mara. "Mocions i lògiques d'intervenció en el projecte territorial contemporani de les regions urbanes". L'Explosió de la ciutat. Barcelona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : Forum Universal de les Cultures, 2004. p. 364-379.

La Explosión de la ciudad = The explosion of the city : transformaciones territoriales en las regiones urbanas de la Europa Meridional : territorial transformations in the South Europe urban regions. Barcelona: Ministerio de Vivienda : Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, 2007. ISBN 8496387259.

Llop, Carles. "Paisatges metropolitans: policentrisme, dilatacions, multiperifèries i microperifèries. Del paisatge clixé al paisatge calidoscopi". El Repte del paisatge en àmbits metropolitans. Barcelona: Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona,, 2008. p. 8-13.

Anuari territorial de Catalunya [en línia]. Barcelona: SCOT, Societat Catalana d'Ordenació del Territori, 2004-Disponible a: <<http://territori.scot.cat/cat/anuari.php>>.

Corboz, André, 1928-. "Le Territoire comme palimpseste". Diogenè [en línia]. 1983, núm. 121, p. 14-35 [Consulta: 13/12/2016]. Disponible a: <http://www.jointmaster.ch/jma/ch/de-ch/file.cfm/document/Le_territoire_comme_palimpseste.pdf?contentid=1042>.

Working with the territory : strategies for the new territorialities = travailler avec le territoire : stratégies pour les nouvelles territorialités. Barcelona ; Basel ; New York: CREPUD-MED : ACTAR, 2012. ISBN 9788492861842.

Llop, Carles; Calvo, Adrià; Marincioni, Mara. "Mocions i lògiques d'intervenció en el projecte territorial contemporani de les regions urbanes". La Explosión de la ciudad = The explosion of the city : transformaciones territoriales en las regiones urbanas de la Europa Meridional : territorial transformations in the South Europe urban regions. Barcelona: Ministerio de Vivienda : Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, 2007. P. 354-369.

Martín Pascual, Manel. El Rec comtal, 1822-1879 : La Lluita pel control de l'aigua a la Barcelona del segle XIX. Barcelona: Rafael Dalmau, 1999. ISBN 8423205991.

Guàrdia i Bassols, Manuel. La revolució de l'aigua a Barcelona : de la ciutat preindustrial a la metròpoli moderna : 1867-1967. Barcelona: Museu d'Història de Barcelona : Institut de Cultura : Ajuntament de Barcelona, 2011. ISBN 9788498503654.

Martín Pascual, Manel. Barcelona : aigua i ciutat : l'abastament d'aigua entre les dues Exposicions (1888-1929). Barcelona: Fundació AGBAR : Marcial Pons, 2009. ISBN 9788497686716.

García i Fuertes, Gemma. L'Abastament d'aigua a la Barcelona del segle XVIII : 1714/1808. Barcelona: Rafael Dalmau, 1990. ISBN 8423204243.

Cowan, Robert; Rogers, Lucinda. The Dictionary of urbanism. Wiltshire: Streetwise Press, 2005. ISBN 0954433009.

Complementària:

Monclús, Francisco Javier. La Ciudad dispersa : suburbanización y nuevas periferias. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 1998. ISBN 8488811357.

10 años de planeamiento urbanístico en España 1979-1989. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo,, 1989. ISBN 8474335930.

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

- Amendola, G.. Scenari della città nel futuro prossimo venturo. Roma: Laterza, 2000. ISBN 9788842060925.
- Ascher, François. Les Nouveaux principes de l'urbanisme. La Tour d'Aigues: Éditions de l'Aube, 2001. ISBN 2876786656.
- Baart, Theodor. Atlas of change. Rotterdam: NAI, 2000. ISBN 9056621637.
- Boeri, Stefano. Il Territorio che cambia : ambiente, paesaggi e immagini della regione milanese. Milano: AIM Associazione Interessi Metropolitan, 1993. ISBN 8886116179.
- Boeri, Stefano; Lanzani, A.. "Gli orizzonti della città diffusa". Casabella. 1992, núm. 588, p. 44-59.
- Boeri, S.; Lanzani, A.; Marini. "Le tre città della regione milanese". Casabella. 1993, núm. 607, p. 18-23.
- Chiay, François. "Le règne de la ville et la mort de l'urbain". La Ville : art et architecture en Europe, 1870-1993. Paris: Centre Georges Pompidou,, 1994. p. 26-35.
- Corboz, André, 1928-. "L'urbanistica del XX secolo: un bilancio". Urbanistica. 1990, núm. 101, p. 7-12.
- Geyter, Xaveer de, 1957-. After-sprawl : research for the contemporary city. Rotterdam: NAI, 2002. ISBN 905662265X.
- Dematteis, Giuseppe. "L'ambiente come contingenza e il mondo come rete". Urbanistica. 1989, núm. 85, p. 112-117.
- Forman, Richard T.T. Land mosaics: the ecology of landscapes and regions. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. ISBN 0521479800.
- Dupuy, Gabrie. L'Urbanisme des réseaux : théories et méthodes. Paris: A. Colin, 1991. ISBN 2200312946.
- Dupuy, Gabriel. L'Urbanisme de les xarxes : teories i mètodes. Barcelona: Oikos-tau, 1996. ISBN 8428108889.
- Hall, Peter. Ciudades del mañana: historia del urbanismo en el siglo XX. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1996. ISBN 8476281900.
- Indovina, Francesco [et al.]. La Città diffusa. Venezia: Istituto universitario di architettura di Venezia. Dipartimento di analisi economica e sociale del territorio, 1990.
- Barcelona : la ciutat central. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, 1991. ISBN 8488068026.
- Kostof, Spiro; Tobias, Richard; Castillo, Greg. The City assembled : the elements of urban form through history. London: Thames and Hudson, cop.1992. ISBN 0821219308.
- Kostof, Spiro. The City shaped : urban patterns and meanings through history. London: Thames and Hudson, cop. 1991. ISBN 0500341184.
- Llop, Carles. Espais projectuals d'una metròpoli : canvis en l'estructura espacial de l'àrea central metropolitana de Barcelona, 1976-1992. Barcelona: UPC-ETSAB, 1995.
- Lorzing, H. "Layers of interaction". The Nature of landscape : a personal quest. Rotterdam: 010 Publishers, 2001. p. 38-50.
- Rowe, Peter G. Making a middle landscape. Cambridge, MA: MIT Press, cop. 1991. ISBN 026218138X.
- Sassen, Saskia. The Global city : New York, London, Tokyo. Princeton, [NJ]: Princeton University, cop. 1991. ISBN 0691025673.
- Costa, Xavier; Solà-Morales, Ignasi de. Present i futurs : arquitectura a les ciutats. Barcelona: Comitè d'Organització del Congrés UIA Barcelona 96 [etc.], 1996. ISBN 8489698015.
- Costa, Xavier; Solà-Morales, Ignasi de. Present i futurs : arquitectura a les ciutats. Barcelona: Comitè d'Organització del Congrés UIA Barcelona 96 [etc.], 1996. ISBN 8989698034.
- Secchi, Bernardo. Un Progetto per l'urbanistica. Torino: Einaudi, 1989.
- Secchi, Bernardo. "Resoconto di una ricerca". Urbanistica. 1994, núm. 103, p. 25-30.
- Cowan, Robert; Rogers, Lucinda. The Dictionary of urbanism. Wiltshire: Streetwise Press, cop. 2005. ISBN 0954433009.
- Passatges metropolitans : una mirada als projectes metropolitans des de la petita escala = una mirada a los proyectos metropolitanos des de la pequeña escala = a look at metropolitan projects from the small scale. Barcelona: Àrea Metropolitana, 2015. ISBN 9788487881190.

290642 - URBANIV14 - Urbanística IV

Paisea: revista de paisajismo. Valencia: Paisea Revista s.l., 2007.

Steenbergen, Clemens M; Meeks, Sabine; Nijhuis, Steffen. Composing landscapes : analysis, typology and experiments for design. Basel: Birkhaeuser Verlag AG, 2008. ISBN 9783764387822.

Forman, Richard T. T. Land mosaics : the ecology of landscapes and regions. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press, 1995. ISBN 0521479800.

Waldheim, Charles. The Landscape urbanism reader. New York (N.Y.): Princeton Architectural Press, cop. 2006. ISBN 9781568984391.

Reed, Chris; Lister, Nina-Marie E. Projective ecologies. Cambridge, Massachusetts ; New York: Harvard University Graduate School of Design : Actar Publishers, 2014. ISBN 9781940291123.

Mostafavi, Mohsen; Doherty, Gareth. Urbanismo ecológico. Barcelona: Gustavo Gili, 2014. ISBN 9788425227424.

Dramstad, Wenche E; Olson, James D; Forman, Richard T. T. Landscape ecology principles in landscape architecture and land-use planning. New York [etc.]: Island Press [etc.], 1996. ISBN 1559635142.

Metropolis Barcelona. Barcelona: Àrea Metropolitana de Barcelona, 2015. ISBN 9788487881145.

Altres recursos:

web de l'assignatura:

<http://www.ciutatmosaicterritorial.com/laboratoris/>